

Годлевський Віталій Іванович

магістр права

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Godlevskiy Vitalii

Master of Laws

Taras Shevchenko National University of Kyiv

ORCID: 0009-0002-1283-8364

DOI: 10.25313/2520-2308-2024-6-10064

ОХОРОНА ОБ'ЄКТІВ, СТВОРЕНИХ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В АВТОРСЬКОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

PROTECTION OF OBJECTS CREATED WITH THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN COPYRIGHT IN UKRAINE: CURRENT STATE AND PROSPECTS FOR DEVELOPMENT

Анотація. Вступ. У статті досліджуються особливості правової охорони об'єктів, створених із застосуванням технологій штучного інтелекту в авторському праві України.

Мета. Публікація спрямована на розгляд новітнього законодавства України у сфері авторського права у частині охорони об'єктів, створених із застосуванням технологій штучного інтелекту, розкриття категорії «штучний інтелект» та окреслення тих викликів, які постають перед суспільством у зв'язку із його широким впровадженням у різних сферах людської життєдіяльності, окреслення недоліків існуючих нормативних актів у сфері регулювання відносин щодо охорони неоригінальних об'єктів, згенерованих комп'ютерними програмами та визначення шляхів їх нормативного удосконалення.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є нормативно-правове регулювання відносин щодо охорони об'єктів авторського права, а також праці вітчизняних та зарубіжних авторів у сфері авторського-правового забезпечення охорони результатів інноваційної діяльності у сфері охорони об'єктів, створених із застосуванням технологій штучного інтелекту.

Результати. Однією з основних проблем, які постають перед сучасною правовою системою є визначення правових засад використання інноваційних рішень, що базуються на застосуванні технологій штучного інтелекту, окреслення правового режиму об'єктів, створених у зв'язку із залученням штучного інтелекту, прав та обов'язків їх суб'єктів.

У статті обґрунтовується, що штучний інтелект як здатність автоматизованих комп'ютерних обробляти дані для вирішення складних задач функціонує за принципом «змішування», у результаті якого виходить новий об'єкт, який запозичує стиль в інших. У цьому аспекті штучний інтелект не копіює результат творчості автора, а лише застосовує концепцією чи спосіб автора оригінального твору.

Перспективи. Незважаючи на дискусії, які продовжують тривати у межах правової доктрини та серед юристів-практиків щодо сутності, правового режиму та змісту прав на об'єкти створені за допомогою технологій штучного інтелекту, законодавець зробив спробу врегулювати зазначені відносини у положеннях Закону України «Про авторське право і суміжні права» шляхом застосування конструкції права *sui generis* на неоригінальні об'єкти, згенеровані комп'ютерними програмами. Зазначені норми Закону є першою спробою законодавчого регулювання авторсько-правових відносин, пов'язаних із використанням об'єктів, створених із застосуванням технологій штучного інтелекту у законодавстві України.

У процесі практики застосування наведених норм може виникнути потреба в їх удосконаленні, деталізації на підзаконному рівні та у процесі правозастосування, однак, вже зараз можна стверджувати про новаторський характер національного законодавства у цій частині, його відповідність сучасним викликами, що постають перед суспільством та державою у зв'язку з впровадженням новітніх інформаційних технологій.

Ключові слова: штучний інтелект, авторське право, неоригінальний об'єкт, комп'ютерна програма, право інтелектуальної власності, право *sui generis*.

Summary. Introduction. The article examines the peculiarities of legal protection of objects created with the use of artificial intelligence technologies in Ukrainian copyright.

Objective. The publication is aimed at reviewing the latest copyright legislation of Ukraine in the field of copyright in terms of protection of objects created with the use of artificial intelligence technologies, disclosing the category of “artificial intelligence” and outlining the challenges that society faces in connection with its widespread implementation in various spheres of human life, and to outline the shortcomings of existing regulations in the field of regulation of relations concerning the protection of non-original objects generated by software programs and to identify ways to improve them.

Materials and methods. The research materials are the regulatory and legal regulation of relations in the field of copyright protection, as well as the works of domestic and foreign authors in the field of copyright protection of the results of innovative activities in the field of protection of objects created using artificial intelligence technologies.

Results. One of the main challenges faced by the modern industrial system is to determine the legal framework for their use of innovative solutions based on the application of artificial intelligence technologies, and to outline the legal regime of objects created in connection with the use of artificial intelligence, and the rights and obligations of their subjects.

The article argues that artificial intelligence, as the ability of automated computers to process data to solve complex problems, functions on the principle of “mixing”, which results in a new object that borrows a style from others. In this aspect, artificial intelligence does not copy the result of the author’s work, but only applies the concept or method of creation of the original author.

Prospects Despite the ongoing discussions within the legal doctrine and among legal practitioners regarding the nature, legal regime and content of rights to objects created with the help of artificial intelligence technologies, the legislator has attempted to regulate these relations in the provisions of the Law of Ukraine “On Copyright and Related Rights” by applying the construction of *sui generis* rights to non-original objects generated by a computer program. These provisions of the Law are the first attempt to legislatively regulate copyright relations related to the use of objects created using artificial intelligence technologies in Ukrainian legislation.

Key words: artificial intelligence, copyright, non-original object, computer program, intellectual property right, *sui generis*.

Постановка проблеми. В умовах сучасності відбувається стрімкий розвиток інформаційного суспільства, широке впровадження та застосування нових цифрових технологій в усіх сферах життєдіяльності людини. За цих обставин право не може залишатися осторонь тих проблем та викликів, які постають перед суспільством у зв’язку з впровадженням новітніх інформаційних технологій. Однією з проблем, з які постають перед сучасною правовою системою є використання інноваційних рішень, що базуються на застосуванні технологій штучного інтелекту, визначення правових засад їх використання, окреслення правового режиму об’єктів, створених у зв’язку із залученням штучного інтелекту, прав та обов’язків їх суб’єктів.

Наразі можна констатувати, що розвиток штучного інтелекту у найближчий час призведе до величезних технологічних, економічних і соціальних наслідків, а також докорінно змінить спосіб життя людини. При цьому, цифрові технології суттєво вплинуть і на традиційні підходи права інтелектуальної власності. Вже зараз елементи технологій штучного інтелекту активно застосовуються не лише у сфері нових наукових розробок, але і для створення різноманітних об’єктів.

Зазначені виклики постають не лише перед законодавством України, а також перед законодавством та судовою практикою іноземних держав, міжнародними організаціями та суспільством загалом.

Зокрема, починаючи з 2019 року Всесвітня організація інтелектуальної власності організує дискусію на тему «Інтелектуальна власність та штучний інтелект» [1]. За результатами Другого раунду цієї дискусії 21 травня 2020 року було представлено Пе-

реглянутий концептуальний документ з питань, які стосуються політики в сфері інтелектуальної власності та штучного інтелекту [2]. В Україні 2 грудня 2020 року також була схвалена Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні [3], яка покликана визначити пріоритетні напрями і основні завдання розвитку технологій штучного інтелекту у нашій державі.

Зазначеними факторами зумовлюється актуальність даного наукового дослідження, присвяченого правовим засадам охорони об’єктів, створених із застосуванням штучного інтелекту у праві України.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даної публікації є дослідження новітнього законодавства України у сфері авторського права у частині охорони об’єктів, створених із застосуванням технологій штучного інтелекту, розкриття категорії «штучний інтелект» та окреслення тих викликів, які постають перед суспільством у зв’язку із його широким впровадженням у різних сферах людської життєдіяльності, а також окреслення недоліків існуючих нормативних актів у сфері регулювання відносин щодо охорони неоригінальних об’єктів, згенерованих комп’ютерними програмами та визначення шляхів їх нормативного удосконалення.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є нормативно-правове забезпечення регулювання відносин щодо охорони об’єктів авторського права, а також праці вітчизняних та зарубіжних авторів у сфері авторського-правового забезпечення охорони результатів інноваційної діяльності у сфері охорони об’єктів, створених із застосуванням технологій штучного інтелекту.

У процесі визначення особливостей охорони об’єктів, створених із застосуванням технологій штучного

інтелекту в авторському праві були застосовані загальноююридичні та спеціально-наукові методи дослідження юридичних явищ та закономірностей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теоретичну базу даного дослідження становлять роботи таких українських та іноземних дослідників як Дж. Маккарті [4], А. Гоел і Дж. Девіс [5], С. Рассел та П. Норвіг [6], О.А. Баранов [7], Г.О. Андрощук [8], М.О. Стефанчук [9] та інші.

Вперше термін «штучний інтелект» як і визначення до нього було запропоновано у 1956 році Джоном Маккарті на Дармутській конференції: штучний інтелект — це наука і техніка створення інтелектуальних машин, особливо інтелектуальних комп'ютерних програм [4]. Таке визначення досі підтримують сучасні науковці, зокрема О.Ю. Бусол, який зазначає, що «штучний інтелект — це науковий напрям, в рамках якого ставляться і розв'язуються завдання апаратного і програмного моделювання тих видів людської діяльності, які традиційно вважаються інтелектуальними, тобто потребують певних розумових зусиль» [10, с. 122].

Водночас, у сучасних умовах перед правовою системою виникають нові виклики, пов'язані з використанням інноваційних рішень, що базуються на застосуванні технологій штучного інтелекту, визначенням правового режиму об'єктів, створених з його допомогою, прав та обов'язків суб'єктів відносин по використанню таких об'єктів, що потребує ґрунтовного дослідження на рівні правової науки та з урахуванням змін, які відбулися у законодавстві України у сфері авторського права і суміжних прав в останній період.

Виклад основного матеріалу. Наразі у науковій площині не простежується загальної визначеності щодо поняття «штучний інтелект», оскільки це досить молода сфера досліджень, яка бере свій початок лише з 1950-х років.

Проаналізувавши різні визначення штучного інтелекту, їх можна поділити на певні групи за різними критеріями. Умовно трактування дефініції «штучний інтелект» можна здійснити з трьох наукових підходів.

Штучний інтелект може бути охарактеризований, по-перше, як окрема наукова галузь, по-друге, як система інформаційних технологій та, по-третє, як ознаки та властивості інформаційних технологій.

Розглянемо більш детально кожний підхід. Перші науковці, які давали визначення штучному інтелекту були прихильниками підходу трактування штучного інтелекту як окремої галузі. Як вище зазначалося, вперше термін «штучний інтелект» було запропоновано у 1956 році та визначено як науку і техніку створення інтелектуальних машин, особливо інтелектуальних комп'ютерних програм¹ [7, с. 20]. Ашок Гоел і Джим Девіс також називають штучним інтелектом сферу досліджень націлену на розуміння, проектування та побудову когнітивних систем [5, с. 1].

Прихильники другого підходу розглядають штучний інтелект як сукупність інформаційних технологій, або комп'ютерні системи, які мають здатність імітувати інтелектуальну поведінку людини. Цей підхід закріпився і на державному рівні, у Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні, схваленій урядом, міститься наступне визначення: «штучний інтелект — організована сукупність інформаційних технологій, із застосуванням якої можливо виконувати складні комплексні завдання шляхом використання системи наукових методів досліджень і алгоритмів обробки інформації, отриманої або самостійно створеної під час роботи, а також створювати та використовувати власні бази знань, моделі прийняття рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначати способи досягнення поставлених завдань» [3].

На думку Г.О. Андрощука штучним інтелектом є «штучно створена людиною система, здатна обробляти інформацію, яка до неї надходить, пов'язувати її зі знаннями, якими вона вже володіє, і відповідно формувати своє уявлення про об'єкти пізнання» [8, с. 85].

Якщо використовувати підхід трактування штучного інтелекту як інформаційних технологій, комп'ютерних систем, машин, то постає питання співвідношення понять «робот» і «штучний інтелект». Ці поняття є взаємопов'язаними, проте ототожнювати їх неможливо. М.О. Стефанчук вважає, що поняття «робот» і «штучний інтелект» співвідносяться між собою як форма та зміст. Робот є пристроєм, машиною, основною здатністю якої є автоматизоване виконання однієї чи декількох завдань за зразком дій людини, якій властиві ознаки рухливості, сенситивності, аналітичності тощо. Штучний інтелект надає роботу тих властивостей, якими прийнято його характеризувати, а саме розумність, здатність до аналізу та обробки інформації, а також до виконання завдань, на які він запрограмований [9, с. 6].

Згідно висновку Європейської Комісії, якою було зазначено, що системи штучного інтелекту можуть діяти виключно як програмне забезпечення у віртуальному світі, а можуть бути частиною апаратного забезпечення⁸ [11, с. 1].

Відповідно до третього підходу визначення штучного інтелекту пов'язане зі здатностями та можливостями автоматизованих комп'ютерних програм, які проявляються у результаті функціонування останніх. Ю. Сидорчук надає наступне визначення штучному інтелекту: це визначення, за допомогою якого описуються інтелектуальні можливості комп'ютерів під час прийняття ними рішень [12, с. 17]. О. Синельников визначає штучний інтелект як властивість автоматичних систем брати на себе окремі функції інтелекту людини [13, с. 18].

У міжнародному енциклопедичному словнику «штучний інтелект» тлумачиться як: здатність машини імітувати інтелектуальну поведінку людини; розділ інформаційних технологій, що займається моделюванням інтелектуальної поведінки в комп'ютерах [14].

Трактування категорії «штучного інтелекту», визначення принципів та засад його функціонування має важливе значення для оцінки його діяльності щодо створення нових об'єктів.

Як зазначає О.Петрів, сучасний «штучний інтелект» — це сукупність наук і методів, яка здатна обробляти дані для вирішення дуже складних комп'ютерних задач [15]. Сучасний штучний інтелект функціонує за принципом «змішування» декількох прикладів того, на чому він навчається. В результаті виходить новий об'єкт, який запозичує стиль у інших. Наприклад, зображення, згенероване за рахунок такого «змішування» матиме достатньо відмінностей від оригінальних зображень, щоб вважатися новим об'єктом. Важлива ознака цього процесу: штучний інтелект не копіює результат творчості автора, а лише користується концепцією чи способом творення автора оригіналу твору. Результати його роботи статистично нагадують те, на чому він навчався, але не копіюють оригінали [15].

У цьому зв'язку варто відзначити, що авторське право не охороняє технології створення та вираження твору, ідеї, теорії, принципи, методи, процедури, процеси, системи, способи, концепції, відкриття, навіть якщо вони у творі виражені, описані, пояснені, проілюстровані (ч. 3 ст. 7 Закону України «Про авторське право і суміжні права»).

Отже, штучний інтелект змішує картини, фото чи відео між собою, щоб створити новий об'єкт. Відтак, як таке, порушення авторського права у цьому випадку відсутнє, оскільки програми використовують твори мистецтва, захищені авторським правом, лише у цілях навчання.

Так, у 2017 р. команда професійних музикантів та експертів інформаційних технологій створили штучний інтелект під назвою Ампер, з назвою «I AM AI» (Я – штучний інтелект). Ампер використовує алгоритми машинного навчання, щоб створювати та виконувати пісні. Таким чином, це став першим музичним альбомом, створений штучним інтелектом [16].

На цьому застосування штучного інтелекту у музиці не припинилось. У 2019 році компанія Huawei за допомогою створеного нею штучного інтелекту, що був втілений у смартфон, завершила незакінчену Шубертом Симфонію № 8 [17]. Штучний інтелект прослухав перші дві частини симфонії, проаналізував ключові музичні елементи, а потім на основі цього аналізу — згенерував мелодію для відсутньої третьої та четвертої частини.

Відтак, не випадково, що саме у сфері авторського права виникають основні питання, пов'язані з створенням об'єктів із застосуванням технологій штучного інтелекту, визначенням правового режиму їх охорони, умов та порядку їх використання.

Відзначимо, що наразі законодавство України у сфері охорони інтелектуальної власності перебуває на етапі свого оновлення та реформування.

Водночас, в умовах воєнного стану в Україні було прийнято основний фундаментальний законодавчий акт у сфері охорони авторських прав — новий Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 01 грудня 2022 р. [18].

Безумовно, новий Закон містить значну кількість фундаментальних новел та радикальних положень у сфері авторського права і суміжних прав, значна частина яких ще має пройти свою апробацію на рівні практичної площини, проте вже наразі можна говорити про його суттєвий новаторський характер. Невипадково, що законодавець вирішив не оновити Закон шляхом його прийняття у новій редакції, а повністю переписав відповідні правові норми. Наразі зупинимось на розгляді правового режиму об'єктів, створених у зв'язку із залученням штучного інтелекту.

Відзначимо, що ще у червні 2021 р. до Верховної Ради був внесений урядом проекту Закону України «Про авторське право і суміжні права» № 5552–4 від 09.06.2021 [19], одним із завдань якого (як зазначено у пояснювальній записці до проекту) була необхідність врегулювання питання належності майнових прав на твори, створені за допомогою штучного інтелекту [20]. Наголосимо, що законодавства про авторське право зарубіжних держав на той момент не регламентували зазначені відносини, відтак, законодавцю довелося самостійно формувати відповідний правовий масив з огляду на потреби правозастосовної практики та основні напрацювання правової доктрини.

Більш детально проаналізуємо положення Закону з цього приводу. Передусім підкреслимо, що у цьому випадку Закону оперує категорією «право sui generis на неоригінальні об'єкти, згенеровані комп'ютерною програмою (програмами)», а не поняттям «штучного інтелекту», що є цілком зрозумілим з огляду лише на формування можливості створення технологій штучного інтелекту.

По-друге, у назві статті робиться акцент на основний підхід законодавця з цього приводу — права на такі об'єкти не є правами інтелектуальної власності, це права особливого роду (право sui generis), а об'єкти, що генеруються комп'ютерною програмою є неоригінальними об'єктами. Відтак, у цьому разі Закон не використовує категорію «створення» чи твір, адже йде мова про об'єкти, сформовані (генеровані) комп'ютерною програмою, а не людиною як творцем.

Неоригінальним об'єктом, генерованим комп'ютерною програмою (програмами) вважається об'єкт, що відрізняється від існуючих подібних об'єктів та утворений у результаті функціонування комп'ютерної програми (програм) без безпосередньої участі фізичної особи в утворенні цього об'єкта.

При цьому, не вважаються неоригінальними об'єктами згенерованими комп'ютерною програмою, твори, створені фізичними особами з використанням комп'ютерних технологій.

Суб'єктами права *sui generis* на неоригінальні об'єкти, згенеровані комп'ютерною програмою, є особи, яким належать майнові права або які мають ліцензійні повноваження на комп'ютерну програму — автори такої комп'ютерної програми, їх спадкоємці, особи, яким автори передали (відчужили) майнові права на комп'ютерну програму (програми) або правомірні користувачі комп'ютерної програми. Договором можуть визначатися інші умови належності прав *sui generis* на неоригінальні об'єкти, згенеровані відповідними комп'ютерними програмами.

У результаті утворення неоригінального об'єкта, згенерованого комп'ютерною програмою (програмами), не виникають особисті немайнові права. Тобто, Закон визнає лише майнові права (права *sui generis*) на неоригінальні об'єкти, згенеровані комп'ютерною програмою, які, слід розглядати як такі, що прирівнюються у правому механізмі до майнових прав на об'єкти авторського права.

Особливі положення визначені щодо строку чинності майнових прав на об'єкти, згенеровані комп'ютерною програмою. Право *sui generis* на неоригінальний об'єкт, згенерований комп'ютерною програмою (програмами), виникає внаслідок факту генерування цього об'єкта і починає діяти з моменту його генерування. Строк дії прав *sui generis* на неоригінальний об'єкт, згенерований комп'ютерною програмою (програмами) становить 25 років.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведений аналіз наукових підходів та законодавчого регулювання відносин щодо охорони об'єктів, створених із застосуванням технологій штучного інтелекту в авторському праві дає підстави сформулювати наступні висновки та теоретичні узагальнення.

По-перше, однією з основних проблем, які постають перед сучасною правовою системою є визначення правових засад використання інноваційних рішень, що базуються на застосуванні технологій

штучного інтелекту, окреслення правового режиму об'єктів, створених у зв'язку із залученням штучного інтелекту, прав та обов'язків їх суб'єктів.

По-друге, штучний інтелект як здатність автоматизованих комп'ютерних обробляти дані для вирішення складних задач функціонує за принципом «змішування», у результаті якого виходить новий об'єкт, який запозичує стиль в інших. У цьому аспекті штучний інтелект не копіює результат творчості автора, а лише застосовує концепцією чи способом створення автора оригінального твору. При цьому, не відбувається порушення авторських прав, адже авторське право не охороняє ідеї, теорії, принципи, методи, процедури, процеси, системи, способи, концепції, відкриття, навіть якщо вони виражені у творі.

По-третє, незважаючи на дискусії, які продовжують тривати у межах правової доктрини та серед юристів-практиків щодо сутності, правового режиму та змісту прав на об'єкти створені за допомогою технологій штучного інтелекту, законодавець зробив спробу врегулювати зазначені відносини у положеннях Закону України «Про авторське право і суміжні права» шляхом застосування конструкції права *sui generis* на неоригінальні об'єкти, згенеровані комп'ютерними програмами. Зазначені норми Закону є першою спробою законодавчого регулювання авторсько-правових відносин, пов'язаних із використанням об'єктів, створених із застосуванням технологій штучного інтелекту у законодавстві України.

По-четверте, у процесі практики застосування норм зазначеного Закону, мабуть, ще виникатиме потреба в їх удосконаленні, деталізації на підзаконному рівні та у процесі правозастосування, однак, вже зараз можна стверджувати про новаторський характер національного законодавства у цій частині, його відповідність сучасним викликами, що постають перед суспільством та державою у зв'язку з впровадженням новітніх інформаційних технологій у різних сферах людської життєдіяльності.

Література

1. Revised issues paper on intellectual property policy and artificial intelligence. Secretariat Revised Issues Paper on Intellectual Property Policy and Artificial Intelligence. WIPO/IP/AI/2/GE/20/1. May 21, 2020. URL: https://www.wipo.int/edocs/mdocs/mdocs/en/wipo_ip_ai_2_ge_20/wipo_ip_ai_2_ge_20_1_rev.pdf (дата звернення: 26.06.2024).
2. WIPO Technology Trends 2019 — Artificial Intelligence. WIPO. URL: <https://www.wipo.int/publications/en/details.jsp?id=4386/> (дата звернення: 26.06.2024).
3. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні : Розпорядження Кабінету міністрів України від 02.12.2020 № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-p#Text> (дата звернення: 26.06.2024).
4. Artificial Intelligence: A Rising Star of Mobile Technology. 2016. URL: https://blog.intuz.com/artificial-intelligence-a-rising-star-of-mobiletechnology/?utm_campaign=AI&utm_medium=Quora-ans&utm_source=Quora (дата звернення: 26.06.2024).
5. Goel A., Davies J. Artificial Intelligence. The Cambridge handbook of intelligence (3rd Edition). 2011. С. 28. URL: <https://www.cambridge.org/core/books/the-cambridge-handbook-of-intelligence/2B2F12DF09F4EF9D965E0DC523165293> (дата звернення: 26.06.2024).
6. Russell S. J., Norvig P. Artificial Intelligence A Modern Approach. Third Edition. URL: https://people.engr.tamu.edu/guni/csce421/files/AI_Russell_Norvig.pdf (дата звернення: 26.06.2024).

7. Баранов О. А. Интернет речей і штучний інтелект: витоки проблеми правового регулювання. *IT-право: проблеми та перспективи розвитку в Україні: матеріали II міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Львів, 17 листопада 2017 р.). Львів, 2017. С. 18–42.
8. Андрощук Г. Тенденції розвитку технологій штучного інтелекту: економіко-правовий аспект. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. № 3. С. 84–101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpiv_2019_3_11 (дата звернення: 26.06.2024).
9. Стефанчук М. О. Теоретичні засади цивільної правосуб'єктності фізичних осіб та особливості її здійснення: автореф: 12.00.03. Київ, 2020.
10. Бусол О. Ю. Потенційна небезпека штучного інтелекту. *Інформація і право*. 2015. № 2. С. 121–128. URL http://ippi.org.ua/sites/default/files/boypnsi_14_2_2015.pdf. дата звернення 26.06.2024).
11. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, Artificial Intelligence for Europe. Brussels, 2018. P. 20. URL: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/EN/COM-2018-237-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF> (дата звернення: 26.06.2024).
12. Сидорчук Ю. М. Філософсько-правові проблеми використання штучного інтелекту. *Право і суспільство*. 2017. № 3–2. С. 16–19. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2017/3_2017/part_2/6.pdf (дата звернення: 26.06.2024).
13. Методи та системи штучного інтелекту: навчальний посібник / уклад. А. С. Савченко, О. О. Синельников. Київ: НАУ, 2017. С. 18.
14. Artificial intelligence. Webster's New International English Dictionary. URL: [https://www.merriam-webster.com/dictionary/artificial intelligence](https://www.merriam-webster.com/dictionary/artificial%20intelligence) (дата звернення: 26.06.2024).
15. Петрів О. Штучний інтелект та авторське право. *Центр демократії та верховенства права*. 2023. URL: <https://cedem.org.ua/analytics/shtuchnyi-intelekt-avtorske-pravo/> (дата звернення: 26.06.2024).
16. Priya Singh. Artificial Intelligence Drops The First Music Album, 'I AM AI'. 2017. URL: <https://analyticsindiamag.com/artificial-intelligence-drops-first-musicalbum-ai/> (дата звернення: 26.06.2024).
17. Huawei. Huawei Presents Unfinished Symphony Powered by Huawei AI. URL: <https://consumer.huawei.com/au/campaign/unfinishedsymphony/> (дата звернення: 26.06.2024).
18. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01 грудня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text> (дата звернення: 26.06.2024).
19. Про авторське право і суміжні права: Проект Закону України № 5552-4 від 09.06.2021. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72188/ (дата звернення: 26.06.2024).
20. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про авторське право і суміжні права» № 5552-4 від 09.06.2021. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72188. (дата звернення: 26.06.2024).

References

1. Revised issues paper on intellectual property policy and artificial intelligence. Secretariat Revised Issues Paper on Intellectual Property Policy and Artificial Intelligence. WIPO/IP/AI/2/GE/20/1. May 21, 2020. URL: https://www.wipo.int/edocs/mdocs/mdocs/en/wipo_ip_ai_2_ge_20/wipo_ip_ai_2_ge_20_1_rev.pdf.
2. WIPO Technology Trends 2019 — Artificial Intelligence. *WIPO*. URL: <https://www.wipo.int/publications/en/details.jsp?id=4386/>.
3. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku shtuchnoho intelektu v Ukraini: Rozporiadzhennia Kabinetu ministriv Ukrainy vid 02.12.2020 № 1556-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-r#Text>.
4. Artificial Intelligence: A Rising Star of Mobile Technology. 2016. URL: https://blog.intuz.com/artificial-intelligence-a-rising-star-of-mobiletechnology/?utm_campaign=AI&utm_medium=Quora-ans&utm_source=Quora.
5. Goel A., Davies J. Artificial Intelligence. The Cambridge handbook of intelligence (3rd Edition). 2011. S. 28. URL: <https://www.cambridge.org/core/books/the-cambridge-handbook-of-intelligence/2B2F12DF09F4EF9D965E0DC523165293>.
6. Russell S. J., Norvig P. Artificial Intelligence A Modern Approach. Third Edition. URL: https://people.engr.tamu.edu/guni/csce421/files/AI_Russell_Norvig.pdf.
7. Baranov O. A. Internet rechei i shtuchnyi intelekt: vytyky problemy pravovoho rehuliuвання. *IT-pravo: problemy ta perspektyvy rozvytku v Ukraini: materialy II mizhnar. nauk.-prakt. CONF.* (m. Lviv, 17 lystopada 2017 r.). Lviv, 2017. S. 18–42.
8. Androshchuk H. Tendentsii rozvytku tekhnolohii shtuchnoho intelektu: ekonomiko-pravovyi aspekt. *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti*. 2019. № 3. S. 84–101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpiv_2019_3_11.
9. Stefanchuk M. O. Teoretychni zasady tsyvilnoi pravosubiektnosti fizychnykh osib ta osoblyvosti yii zdiisnennia: avtoref: 12.00.03. Kyiv, 2020.
10. Busol O. Yu. Potentsiina nebezpeka shtuchnoho intelektu. *Informatsiia i pravo*. 2015. № 2. S. 121–128. URL http://ippi.org.ua/sites/default/files/boypnsi_14_2_2015.pdf. data zvernennia 26.06.2024).
11. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, Artificial Intelligence for Europe. Brussels, 2018. P. 20. URL: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/EN/COM-2018-237-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF>.

12. Sydoruk Yu. M. Filosofsko-pravovi problemy vykorystannia shtuchnoho intelektu. *Pravo i suspilstvo*. 2017. № 3–2. S. 16–19. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2017/3_2017/part_2/6.pdf.
13. *Metody ta systemy shtuchnoho intelektu: navchalnyi posibnyk* / uklad. A. S. Savchenko, O. O. Synelnikov. Kyiv: NAU, 2017. S. 18.
14. Artificial intelligence. *Websters New International English Dictionary*. URL: [https://www.merriam-webster.com/dictionary/artificial intelligence](https://www.merriam-webster.com/dictionary/artificial%20intelligence).
15. Petriv O. Shtuchnyi intelekt ta avtorske pravo. *Tsentr demokratii ta verkhovenstva prava*. 2023. URL: <https://cedem.org.ua/analytics/shtuchnyi-intelekt-avtorske-pravo/>.
16. Priya Singh. Artificial Intelligence Drops The First Music Album, 'I AM AI'. 2017. URL: <https://analyticsindiamag.com/artificial-intelligence-drops-first-musicalbum-ai/>.
17. Huawei. Huawei Presents Unfinished Symphony Powered by Huawei AI. URL: <https://consumer.huawei.com/au/campaign/unfinishedsymphony/>.
18. Pro avtorske pravo i sumizhni prava: Zakon Ukrainy vid 01 hrudnia 2022 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>.
19. Pro avtorske pravo i sumizhni prava: Proekt Zakonu Ukrainy № 5552-4 vid 09.06.2021. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72188/.
20. Poiasniuvalna zapyska do proektu Zakonu Ukrainy «Pro avtorske pravo i sumizhni prava» № 5552-4 vid 09.06.2021. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=72188.